

Секція 2. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах.
Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-57>

Мельничук Анастасія, аспірантка кафедри ТІМ НАОМА,
викладач пластичної анатомії НАОМА
(науковий керівник: кандидат мистецтвознавства,
доцент Ю. В. Майстренко-Вакуленко)

Актуальні проблеми з курсу пластичної анатомії в умовах навчального процесу Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури (2020–2022)

Ключові слова: пластична анатомія, художня освіта, НАОМА, анатомічний малюнок.

Anastasia Melnychuk, PhD student, department of theory and history of art, NAFAA (academic mentor: phd, associate professor, dean of the department of fine art and restoration, NAFAA), lecturer in plastic anatomy at NAFAA

Topical issues of the plastic anatomy course at the National Academy of Fine Arts and Architecture (2020–2022)

Abstract: Modern art education is focused on formation of a fully developed, goal-oriented personality with a flexible and elastic thinking and ingenuity. In this regard, the artistic challenges of today require a revision of ideas about the Ukrainian Art School, the peculiarity of its figurative tendencies and the teaching methods in professional disciplines. The secondary academic discipline Plastic Anatomy, an important component in art education from the Renaissance to the beginning of the digital era in the 21st century, highlights a number of topical issues regarding teaching methods and conceptual communication with students at the Art HEIs. Summarizing our considerations, we should take into account the presence of certain problems in modern art education, and especially those related to the Plastic Anatomy course. Without basic knowledge of descriptive anatomy, history and philosophy of art as well as the ability of a student to master drawing and acquire special technical skills, it is difficult for him/her to grasp Plastic Anatomy. Therefore, we should enhance the system of educational processes in art institutions. It is highly desirable to accomplish a holistic examination, systematization and analysis of modern art education.

Key words: plastic anatomy, art education, NAFAA, visual anatomy, anatomy drawing.

Потреби сьогоднішнього дня, які впливають на образотворче мистецтво, більш ніж будь-коли в історії порубіжного часу «старого і нового», коли сучасна освіта зорієнтована на формування всебічно розвинутої, цілеспрямованої людини, яка володіє гнучкістю та мобільністю мислення, винахідливістю, несуть в собі і актуальні потреби на систематизацію художньої освіти в мистецьких вишах. В зв'язку з цим, мистецькі виклики сьогодення потребують перегляду уявлень про українську художню школу,

особливість її образних тенденцій та методики викладання профільних дисциплін. Допоміжна дисципліна «Пластична анатомія», яка від епохи Відродження до початку цифрової епохи XXI ст. була і залишається вагомою складовою художньої освіти, несе в собі низку питань щодо методики викладання та її концептуального діалогу зі студентами закладів вищої художньої освіти в умовах сьогодення.

Абітурієнти, які вступають до Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, відрізняються за рівнем підготовки. Окрему складову становлять випускники середніх шкіл, які не ходили на підготовчі художні курси, які не мають тієї художньої бази, що надають в художніх школах, коледжах, училищах та інститутах. Окрема складова студентів I курсу усіх творчих спеціальностей, які мають початкову художню освіту, часто зауважують на те, що пластичну анатомію в художніх школах та училищах не викладають належним чином, тобто, увага їй не приділяється зовсім, або частково, лише обмежившись виконанням практичних завдань з натурного скелету чи екорше. Все це впливає у подальшому під час навчального процесу вивчення пластичної анатомії в Академії – знання студентів не відповідають вимогам навчальної програми, розробленої викладачем пластичної анатомії Л. В. Трубніковою у 1994 р. Ця програма розрахована на випускників художніх шкіл, училищ та інститутів, з повноцінною початковою базою знань художньої анатомії.

Наступний окреслений конфлікт: порушуються питання студентами «Що таке конструктивний рисунок?», «Яким має бути рисунок?», «Якими мають бути начерки?», «Навіщо анатомія взагалі?», «Як починати і з чого починати рисувати?», «Чи є послідовна програма ведення анатомічного рисунку?», «Як має виконуватись тонально та лінійно анатомічний рисунок?» тощо. Відповідно, ресурс викладача не зорієнтований на додаткові вимоги та потреби сьогоднішніх студентів, адже в такому випадку потрібно збільшити кількість годин на курс пластичної анатомії в НАОМА. Симптоми такої кризи у сучасних умовах навчального процесу свідчать і про те, що говорити про щось «більше» з пластичної анатомії, тобто про *3D-графіку*, *3D-модельовання*, *Digital art*, *лабораторні експерименти в галузі пластичної анатомії*, неможливо, адже студенти не засвоїли початковий рівень, вступаючи до ВНЗ художньої освіти IV рівня акредитації. Сучасний студент висуває свої умови, до яких прагне він, але через брак власних знань та досвіду не розуміє, що має бути системне навчання, аби в подальшому говорити про вищий рівень у галузі пластичної анатомії.

Слід також зауважити, що програми зі спеціальних дисциплін (рисунок, живопис та скульптура) не співпадають та випереджають програму з пластичної анатомії. На першому курсі, на початку I семестру, студент, не засвоївши матеріал за такими темами лекцій, як: 1) пропорції голови та обличчя; 2) будова та форма черепа; 3) м'язи обличчя та шиї; 4) пластичне значення деталей голови – виконує ліпку черепа, ліпку натурного портрету, написання портрету (якщо це живопис) та, відповідно, рисунок. Зважаючи на те, що теоретично-лекційний та практичний матеріал

Секція 2. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах.
Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

з вищезазначених тем пластичної анатомії студенти опановують за перші півтора місяці навчання першого семестру, доцільно було б здійснити заміну першого завдання «Портрет», яке студенти виконують на спеціальних дисциплінах, на виконання завдань натюрморту, пейзажу, копії тощо. Таким чином ми синхронізуємо теорію з практикою виконання академічних завдань та заощадимо фінансовий ресурс Академії оплати за натуру.

Підсумовуючи, маємо констатувати наявність проблем в умовах сучасної художньої освіти, і особливо тих, що стосуються курсу пластичної анатомії. Слід перебудувати методологічні позиції щодо цілісної системи художньої освіти, і відповідно методики викладання пластичної анатомії. Без базових знань описової анатомії, уміння володіти рисунком та його технічною стороною, без вивчення історії та філософії мистецтва, студенту важко досягнути рівень пластичної анатомії. Тому у жодному разі не можна втрачати *систему навчального процесу* і бажано звернутись до *цілісного огляду та систематизації* сучасної художньої освіти.

